

ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Χειμερινό Εξάμηνο, Ακαδ. Έτος 2012-2013.

Μάθημα:

Διαχείριση του Αρχαιολογικού Έργου

Διδάσκων:

Δρ. Π. Μαστραντώνης

Περιεχόμενο:

Το μεταπτυχιακό μάθημα Διαχείριση του Αρχαιολογικού Έργου έχει στόχο την εξοικείωση των φοιτητών/τριών:

α) με τη φύση, τη λογική και τις αρχές που διέπουν το αρχαιολογικό έργο, β) με τα ιστορικά δεδομένα από την εκτέλεση αρχαιολογικών έργων στην Ελλάδα, γ), με την ιδιαίτερη μεθοδολογία σχεδιασμού και εκτέλεσης αρχαιολογικών έργων (αρχαιολογική αυτεπιστασία), δ) με τις ειδικές μεθόδους διαχείρισης έργου (project management) που προσιδιάζουν στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αρχαιολογικού έργου και, ε) με τα ειδικά εργαλεία διαχείρισης που εφαρμόζονται στα αρχαιολογικά έργα.

Υποχρεώσεις:

Η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος προϋποθέτει την εκπόνηση ατομικής εργασίας. Το θέμα της εργασίας επιλέγει ο φοιτητής/τρια με έγκριση από τον διδάσκοντα, το αργότερο μέχρι την τέταρτη εβδομάδα των μαθημάτων.

Οι εργασίες θα παρουσιασθούν στο σύνολο της τάξης κατά τις τρεις τελευταίες συναντήσεις του μαθήματος. Πριν από την παρουσίαση πρέπει να υποβληθεί εγκαίρως σχέδιο της εργασίας, ώστε να γίνουν παρατηρήσεις και διορθώσεις, σε συναντήσεις εργασίας με τον διδάσκοντα, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν εκτός των ωρών διδασκαλίας. Ένα από τα μαθήματα θα πραγματοποιηθεί επιτόπου σε ένα αρχαιολογικό χώρο ή μνημείο, που θα συμφωνηθεί με τους φοιτητές/τριες.

Η αξιολόγηση των φοιτητών στο μάθημα θα βασισθεί στην ανελλιπή συμμετοχή τους στο μάθημα, στην παρουσίαση της εργασίας τους, και στη συζήτηση που θα ακολουθεί, κατά την οποία θα ελέγχεται η επάρκεια όλων των συμμετεχόντων.

Μαθήματα:

Μάθημα 1^ο

Η έννοια του έργου - η έννοια του αρχαιολογικού έργου - αρχές που διέπουν το αρχαιολογικό έργο.

Μάθημα 2^ο

Ο κύκλος ζωής του αρχαιολογικού έργου.

Μάθημα 3^ο

Η ελληνική εμπειρία: από την Αρχαιολογική Εταιρεία στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης.

Μάθημα 4^ο

Η αρχαιολογική αυτεπιστασία: οργανωτικές δομές και απαιτούμενες ικανότητες.

Μάθημα 5^ο

Η αναγκαιότητα εισαγωγής μεθόδων διαχείρισης στο αρχαιολογικό έργο - γνωστικές περιοχές της διαχείρισης έργου.

Μάθημα 6^ο

Διαχείριση φυσικού αντικείμενου στο αρχαιολογικό έργο - ανάλυση έργου σε επιμέρους δραστηριότητες.

<u>Μάθημα 7^ο</u>	Διαχείριση χρονοδιαγράμματος στο αρχαιολογικό έργο.
<u>Μάθημα 8^ο</u>	Διαχείριση προσωπικού στο αρχαιολογικό έργο.
<u>Μάθημα 9^ο</u>	Διαχείριση κόστους στο αρχαιολογικό έργο.
<u>Μάθημα 10^ο</u>	Διαχείριση κινδύνου στο αρχαιολογικό έργο.
<u>Μάθημα 11^ο</u>	Παρουσίαση – συζήτηση φοιτητικών εργασιών.
<u>Μάθημα 12^ο</u>	Παρουσίαση – συζήτηση φοιτητικών εργασιών.
<u>Μάθημα 13^ο</u>	Παρουσίαση – συζήτηση φοιτητικών εργασιών.

Βιβλιογραφία

1. R. Burke, *Διαχείριση έργου – τεχνικές σχεδιασμού και ελέγχου* (μετάφραση στα ελληνικά Μ. Γιαμαλίδου), Αθήνα, Εκδ. Κριτική (2002).
2. PMI, «*Οδηγός Βασικών Γνώσεων στη Διοίκηση Έργων (A Guide to the Project Management Body of Knowledge)*», (μετάφραση στα ελληνικά Δ.Μ. Εμίρης) Εκδόσεις Παπασωτηρίου (2006).
3. Β. Λαμπρινουδάκης, «Προσπάθεια συστηματικής διαχείρισης αρχαιολογικών χώρων της Νάξου», στο *Επετηρίς της Εταιρείας Κυκλαδικών Μελετών*, τόμος IB', σ. 458 - 480 (1995).
4. Β. Λαμπρινουδάκης, «Η αναγκαιότητα της διαχείρισης των αρχαιολογικών χώρων: η εμπειρία της Νάξου και γενικότερες σκέψεις», στο *Πρακτικά του Συνεδρίου "Les politiques de l' Archéologie du milieu du XIXe siècle à l' orée du XXIe"*, της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής, για τα 150 χρόνια από την ίδρυσή της, σ. 363 - 370 (2000).
5. Β. Λαμπρινουδάκης, «Προσπάθεια προσέγγισης της έννοιας της ολοκληρωμένης προστασίας των μνημείων», στο *Αξιοποίηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Σεμινάριο της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, Αθήνα - Δελφοί 17-19 Μαρτίου 2003, Πρακτικά*, Εκδ. Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, Αθήνα 2006, σ. 49 - 58.
6. Υπουργείο Πολιτισμού – Ταμείο Διαχείρισης Πιστώσεων για την Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων, *Το Έργο των Επιστημονικών Επιτροπών Αναστήλωσης. Συντήρησης και Ανάδειξης Μνημείων*, Αθήνα 2006.
7. Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων, *Το παρόν και το μέλλον των μνημείων μας, Πολιτιστική Κληρονομιά και Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, η προσφορά της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στην κοινωνία των πολιτών* (2007).
8. Φ. Μαλλούχου-Tufano, *Προστασία και Διαχείριση Μνημείων - Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις από την Αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, Εκδ. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2004).
9. Α. Κόκκου, *Η μέριμνα για τις αρχαιότητες στην Ελλάδα και τα πρώτα μουσεία*, Αθήνα, Εκδ. Ερμής.
10. Β. Πετράκος, *Η περιπέτεια της Ελληνικής Αρχαιολογίας στον βίο του Χρήστου Καρούζου*, Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, αρ. 150.
11. Θ. Καλπαξής, *Αρχαιολογία και Πολιτική Ι: Σαμιακά Αρχαιολογικά 1850 - 1914*, Ηράκλειο, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης (1990).
12. Θ. Καλπαξής, *Αρχαιολογία και Πολιτική ΙΙ, η ανασκαφή του ναού της Αρτέμιδος (Κέρκυρα 1911)*, Ηράκλειο, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης (1993).

13. P. Doukellis & L. Mendoni (επ.), *Perception and Evaluation of cultural landscapes*, Μελετήματα 38, Εκδ. Κέντρο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (2004).
14. T. Kuhn, *Η δομή των επιστημονικών επαναστάσεων* (μετάφραση στα ελληνικά Γ. Γεωργακόπουλος και Β. Κάλφας), Αθήνα, Εκδ. Σύγχρονα Θέματα (1981).
15. C. Renfrew & P. Bahn, *Αρχαιολογία – Θεωρία, Μεθοδολογία και Πρακτικές Εφαρμογές* (μετάφραση στα ελληνικά Ι. Καραλή-Γιαννακοπούλου), Αθήνα, Εκδ. Ινστιτούτο του Βιβλίου - Α. Καρδαμίτσα (2001).
16. A. Schnapp, *Η κατάκτηση του παρελθόντος, οι απαρχές της Αρχαιολογίας* (μετάφραση στα ελληνικά Κ. Δελούκα) Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης (2004).
17. B.G. Trigger, *Μια Ιστορία της Αρχαιολογικής Σκέψης*, (μετάφραση στα ελληνικά Β. Λαλιώτη), Αθήνα, Εκδ. Αλεξάνδρεια (2005).
18. R. Stoneman, *Αναζητώντας την Κλασική Ελλάδα* (μετάφραση στα ελληνικά Ε. Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη), Αθήνα Εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (1996).
19. Π. Μαστραντώνης, *Διαχείριση Αρχαιολογικών Έργων - Θεωρητικό Πλαίσιο και Ανάπτυξη Εξειδικευμένων Εργαλείων*, Εκδ. Καρδαμίτσα (2008).
20. Π. Μαστραντώνης, *Όψεις Διαχείρισης Κινδύνου σε Αρχαιολογικά Έργα*, Εκδ. Καρδαμίτσα (2009).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

A. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ (5 σελίδες)

1. Συνοπτική περιγραφή του μνημείου ή του μνημειακού συνόλου (αρχικής μορφής, φάσεων εάν υπήρξαν, κατάστασης διατήρησης) και χρονολόγηση.
2. Συσχετισμός του αντικειμένου με άλλα μνημεία της περιοχής (εάν υπάρχουν και εφόσον κρίνεται σκόπιμο).
3. Εξέταση της ανταπόκρισης του μνημείου στις κύριες μνημειακές αξίες (επιστημονική, ιστορική, εθνική, τοπική, θρησκευτική / συμβολική, αισθητική, διδακτική, πολιτισμική, οικονομική / τουριστική, κοινωνική αξία, σπανιότητα, παλαιότητα, αυθεντικότητα / βαθμός διατήρησης, δυνατότητες νέας χρήσης).
4. Πρόταση ιδανικής διαχείρισης του συνόλου ή τμημάτων του βάσει της σύνθεσης της ανωτέρω αξιολόγησης.

B. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ (5 σελίδες)

1. Συνοπτική κριτική παρουσίαση ενδεχόμενων προηγούμενων επεμβάσεων - της σημερινής κατάστασης και ενδεχόμενης λειτουργίας του μνημείου.
2. Στόχοι του έργου (π.χ. ανάγκες που έρχεται να καλύψει, ευκαιρίες που δημιουργεί, κλπ). Οι στόχοι του έργου θα πρέπει να συνδυάζονται και να αιτιολογούνται σε σχέση με τις Αρχές της Επιστημονικής Τεκμηρίωσης, της Προστασίας και της Ανάδειξης.
3. Σχεδιασμός του Έργου: φυσικό αντικείμενο, προϋπολογισμός και χρονοδιάγραμμα.
4. Παράγοντες του έργου (φορείς σχεδιασμού, χρηματοδότησης, υλοποίησης, επίβλεψης, λειτουργίας, κλπ).
5. Αναγνώριση και αξιολόγηση κινδύνων - προτεινόμενοι μέθοδοι αντιμετώπισής τους.

Γ. ΚΥΡΙΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ (5 σελίδες)

1. Αξιολόγηση των στόχων του έργου (συσχέτιση στόχων του έργου και μνημειακών αξιών).
2. Αξιολόγηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του έργου σε σχέση με τους στόχους που τέθηκαν (ικανοποίηση στόχων).
3. Προτάσεις για μελλοντικές επεμβάσεις.
4. Γενικότερα συμπεράσματα.

Δ. ΠΗΓΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ε. ΣΥΝΟΛΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Η εργασία θα συνοδεύεται από φωτογραφίες, χάρτες, σχέδια, ή οποιοδήποτε άλλο υλικό κρίθει σκόπιμο.